

Etické problémy v oblastech psychologické praxe

Dne 24. 9. 2010 se sešla Etická komise psychologů, tentokrát ve složení PhDr. Vlasta Blažková (As. soukromých poradenských pracovníků), PhDr. Martin Kořán, CSc. (As. dopravních psychologů), doc. Mgr. Pavlína Janošová, Ph.D. (Psychologický ústav AVČR), PhDr. Alena Koblicová (delegát SCE EFPA), PhDr. Jindřiška Kotrlová (ČMPS), PhDr. Jana Procházková (ČMPS, svolavatelka a moderátorka), PhDr. Eva Vondráková (STaN-ECHA).

V úvodu informovala dr. Procházková o připravované knize s pracovním názvem *Etické problémy v psychologii* (ed. Petr Weiss), která vyjde co nevidět v Portálu. Půjde o pohledy na problematiku od různých autorů, sama sepsala kapitolu o soudním znalectví v psychologii, v oblasti opatrovnictví. Dále vyzvala přítomné, aby sdělili, co se nového z oblasti etiky děje v asociacích.

1. Dr. Blažková uvedla konkrétní příklad, kdy psycholog neavizoval platbu za vyšetření klienta. Z diskuse vyplynulo, že sjednání ceny by mělo být součástí kontraktu mezi psychologem a klientem. Pokud psycholog užívá vlastní konzultovnu (provozovnu), podléhá dle živnostenského zákona, kde jsou uvedeny povinné náležitosti (otevírací doba, ceník atp.). Dr. Blažková se dotázala, co přítomní soudí o souhlasu s vyšetřením. Pokud klienti přijdou dobrovolně, předpokládá se, že s vyšetřením souhlasí. Pokud přichází z nařízení instituce, pak je žádoucí tzv. informovaný souhlas, v rámci něhož je klient seznámen se svými právy a povinnostmi.

2. Dr. Kořán přinesl téma psychologického vyšetřování řidičů - není upřesňující vyhláška, jak má vypadat vyšetření a kdo jej může dělat, Asociace dopravních psychologů usiluje o zlepšení legislativy, zatím se to oficiální cestou nedaří. Zmínil případ "téměř vraha na dálnici", kdy došlo k pokusu uplatit dopravního psychologa, aby vypracoval lžiposudek. Dalším problémem jsou vyšetřování, kteří neprojdou u dopravního psychologa a žádají doklad od psychiatra, že jsou způsobilí, což celou situaci ještě znepřehledňuje. Byla zřízena mezirezortní komise pod vedením S. Humla pro zlepšení stávající situace, ADP navrhuje institut akreditovaných pracovišť pro vyšetřování dopravně psychologické způsobilosti řidičů, předpokládaný časový horizont - snad jaro 2011.

3. Dr. Janošová se podělila o svou zkušenost z aktuálně prováděného výzkumu šikany na školách. Setkala se s tím, že školní psycholožka nemohla účinně zasáhnout v problémové situaci, protože deklarovala, že nemůže pracovat s dítětem individuálně ze své vlastní iniciativy, jen v případě, kdy dítě samo přijde. Dr. Janošová vnímá takové postavení školního psychologa jako nedořešené a tedy nepříliš účinné. V diskusi zaznělo, že školní psycholog je zaměstnancem školy, podléhá tedy řediteli a záleží na vzájemné dohodě, jaké jsou jeho kompetence a postupy. Školní psychologové by měli být metodicky vedeni prostřednictvím Institutu pedagogicko-psychologického poradenství při MŠMT ČR, k dispozici mají Etický kodex Evropské asociace školních psychologů, jíž je česká Asociace školních psychologů členem.

4. Dr. Koblicová sdělila, že Etická komise Asociace klinických psychologů průběžně pracuje, stejně tak Etická komise České psychoterapeutické společnosti ČLS JEP. Dr. Koblicová je nyní již 2. rokem zástupcem ČR ve Stálém výboru pro etiku v Evropské federaci psychologických asociací, kde jsou průběžně vyhodnocovány jednotlivé národní etické kodexy. Hodnocení spočívá v posouzení, nakolik je národní kodex v souladu s Metakodexem EFPA a zejména, zda obsahuje jeho zásadní prvky.

Dr. Koblicová uvedla, že fakt, že UPA ČR jako řádný člen EFPA se přihlásila k Metakodexu EFPA, aniž by měla svůj národní etický kodex, není bráno jako regulérní.

5. Dr. Procházková zmínila problematiku soudního znaleství v opatrovnické praxi - setkala se s případem, kdy vyšetřovaný dostal dotazníky domů; kdy se znalec "stavil" u vyšetřovaného doma a "pohovořil" s ním. Jako problém vnímá novou praxi soudů, kdy posudek vypracovaný na objednávku jedné strany berou soudci v úvahu, dříve byl pouze listinným materiálem. Dále uvádí případ, kdy advokát školí klienty v psychodiagnostice, aby pak měli výhodu při testování.

6. Dr. Vondráková sdělila, že byla oslovena agenturou Proficio, která vyhledává nadané děti pro projekt Nadání...brána k úspěchu, realizovaný od března 2010. Jde o společný projekt s LYRIX centrum, s.r.o., spolufinancovaný Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR (<http://www.projekt-nadani.cz/>). Součástí projektu je realizace výzkumu, v rámci něhož má dojít k tvorbě psychodiagnostického profilu u minimálně 80 dětí. K testování je užívána metoda Barvy života. Dr. Procházková navrhla požádat radu ČMPS o mandát sestavit pracovní skupinu odborníků k problematice této metody.

Zpracovala: J. Kotrlová